

VUOSI-
KERTOMUS
2022

~

INSTITUTUM
ROMANUM
FINLANDIAE

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1 TUTKIMUS	7
2 OPETUS	10
3 STIPENDIT	12
4 TUTKIMUSRESIDENSSI	14
5 JULKAISUTOIMINTA	15
6 KIRJASTO JA ARKISTO	16
7 TIETEEN POPULARISOINTI JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS	17
8 KULTTUURITOIMINTA	19
9 YHTEISTYÖVERKOSTOT	22
10 INSTITUUTIN VIESTINTÄ	24
11 HENKILÖKUNTA	26
12 TOIMITILAT	27
13 HALLINTO	28
14 TALOUS	30
YHTEYSTIEDOT	32

JOHDANTO

SUOMEN ROOMAN-INSTITUUTTI tekee antiikkiin ja Italiaan kohdistuvaa humanistista tutkimusta. Instituutti edistää taiteita, järjestää korkeakoulutason opetusta sekä avustaa stipendiaatteja ja muita tutkijoita heidän työskentelyssään Italiassa. Instituutin keskeisiä tutkimusaloja ovat antiikin ja keskiajan historia, klassillinen filologia, arkeologia ja taidehistoria sekä muu Italiaan kohdistuva humanistinen tutkimus. Sen toiminnan sydämessä on instituutin johtajan tutkimushanke, johon osallistuvat instituutin tieteellisiltä kursseilta valitut nuoremmat tutkijat, jotka yhdessä valmistelevat kansainvälisen julkaisun tutkimusprojektin teemasta. Suomen Rooman-instituutti aloitti toimintansa vuonna 1954, ja sen toimipaikkana on Suomen valtion omistama Villa Lanten renessanssihuvi Roomassa. Instituuttia ylläpitää Suomessa rekisteröity säätiö Institutum Romanum Finlandiae sr.

Suomen Rooman-instituutin vuotta 2022 leimasivat monet tieteelliset yleisötapahtumat, joihin osallistuminen oli runsasta ja innostunutta pandemiavuosien etätilaisuuksien jälkeen. Pandemian aikana aloitettua esitelmätilaisuuksien tallentamista kuitenkin jatkettiin ja kehitettiin, mikä on kasvattanut merkittävästi esitelmien tavoittamaa yleisömäärää: yhteensä instituutin esitelmää ja konferensseja seurasi Villa Lantessa, etäyhteydellä tai tallenteina yli 2700 henkilöä.

Vuoden huomattavimpia esitelmöitsijöitä olivat mm. Pompejin kaivausten ylijohtaja Gabriel Zuchtriegel ja Rooman Sapienza-yliopiston professori emeritus Fausto Zevi. American Academy järjesti instituutin kanssa yhteistyössä Villa Lantessa vuosittaisen Jerome Lecture -juhla-

Kannen ja sivujen 16, 18 ja 31 kuvituskuvat: IRF & Sataedun valokuvauksen opiskelijat, teoksesta *Villa Lante al Gianicolo 1518–2018* (2018).

Sivun 2 kuva: Linda Jokela

luentonsa, jonka piti tunnettu roomalaisen sukupuolijärjestelmän tutkija prof. Amy Richlin (UCLA).

Vuoden aikana järjestettiin myös kolme kansainvälistä konferenssia instituutin tutkimushankkeisiin liittyen. Ne käsittelivät antiikin luontoon kohdistuneita pelkoja, puita kaupunkitilassa sekä seksuaalista väkivaltaa antiikissa.

Uutena toimintamuotona instituutti aloitti yhteistyön Castrum Novumin arkeologisessa kaivaushankkeessa Santa Marinellassa, jossa kuusi suomalaista opiskelijaa sai tilaisuuden kuukauden kaivausharjoitteluun.

Uusia roomalaisia yleisöjä tavoitettiin näyttelyllä, joka kertoi Villa Lantessa 1800- ja 1900-luvun vaihteessa miehensä antiikintutkija Wolfgang Helbigin kanssa kotia pitäneestä ja laajasti kulttuurielämään vaikuttaneesta Nadine Helbigista.

Kristian Wester

Suomalaiset opiskelijat osallistuivat syyskuussa arkeologisille kaivauksille Santa Marinellassa, noin 60 km Roomasta pohjoiseen.

JÄRJESTETYT
TIETEELLISET
TILAISUUDET

21_{kpl}

TIETEELLISTEN
TILAISUUKSIEN
OSALLISTUJAMÄÄRÄ

569_{hlöä}

ETÄOSALLISTUJAT
(ML. ESITELMÄ-
TALLENTEIDEN
KATSELUKERRAT)

2158_{hlöä}

INSTITUUTISSA
JÄRJESTETYT
KURSSIT

7_{kpl}

OSALLISTUJIA
KURSSEILLA

51_{hlöä}

HENKILÖKUNNAN
JULKAISUT
(KATEGORIA
A1 1 KPL, A3 2 KPL,
B1 1 KPL, C2 2 KPL,
E1 3 KPL)¹

9_{kpl}

RESIDENSSIVIERAAT

169_{hlöä}

JÄRJESTETYT
KONSERTIT

11_{kpl}

KULTTUURI-
TOIMINNAN
YLEISÖMÄÄRÄ

1631_{hlöä}

INSTITUUTISSA
VIERAILLEET
(VIERASKIRJAAN
NIMENSÄ
KIRJOITTANEET)

2750_{hlöä}

ELÄMÄÄ ANTIIKIN
ROOMASSA
-VERKKOKURSSI

450

uutta rekisteröitynyttä
suorittajaa

PARLATORIO-
PODCAST

4053

kuuntelukertaa

FENESTRA
FINNORUM -BLOGI

3242

lukukertaa

¹ Julkaisuluokitus:

A1 = alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä

A3 = vertaisarvioitu tieteellinen artikkeli kirjan tai muun kokoomateoksen osana

B1 = vertaisarvioimaton kirjoitus tieteellisessä aikakauslehdessä

C2 = toimitettu tieteellinen teos

E1 = yleistajuinen artikkeli

1 TUTKIMUS

INSTITUUTIN JOHTAJAN TUTKIMUSHANKE

Dos. Ria Bergin tutkimushankkeen teemana on antiikin Rooman luontosuhde eli luonnonelementtien materiaallinen, tilallinen ja emotionaalinen kokeminen roomalaisessa kulttuurissa keisariajalla. Projekti käynnistyi keväällä 2022 pidetyllä tieteellisellä kurssilla. Kurssilla Berg piti viisiosaisen luentosarjan teemalla *Natura/cultura*, johti aiheeseen liittyneitä ekskursioita ja kutsui instituuttiin aiheita tutkivia esitelmäitsijöitä muista Rooman kansainvälisistä instituuteista. Opiskelijat kirjoittivat uskonnon ja luonnon suhteeseen antiikin Roomassa liittyneet tutkielmat Bergin ohjauksessa.

Tutkimushankkeen puitteissa järjestettiin vuoden aikana kaksi kansainvälistä konferenssia. *Locus horridus. Roman Anxieties about Nature – Ansie romane verso il mondo naturale* (26.–27.5.) järjestettiin yhteistyössä Venetsian Iuav-yliopiston kanssa, ja se kokosi instituuttiin 29 kansainvälistä tutkijaa ja kaksi suomalaista nuorta tutkijaa. Esitelmät käsittelivät antiikin roomalaisten luontoon (mm. erämaihin ja aavikoihin, petoihin ja hirviöihin, myrskyihin ja vaarallisiin luonnonilmiöihin sekä tuntemattomiin jumalvoimiin) kohdistuneita pelkoja. Punaisena lankana oli antiikin ja nykypäivän luonto- tai ilmastoahdistuksen erojen ja yhtäläisyyksien pohtiminen. Key note -puhujina olivat prof. Paolo Carafa Rooman Sapienza-yliopistosta ja prof. Diana Spencer Birminghamin yliopistosta.

Yksipäiväinen symposium *City of Trees. Mapping Trees in Urban Topographies from Ancient to Modern* (21.11.) kokosi instituuttiin neljä kansainvälistä ja neljä suomalaista tutkijaa puhumaan puiden rooleista kaupunkikuvassa ja kaupunkien mielenmaisemassa antiikista keskiajan ja renessanssin kautta nykypäivään. Key note -puhujana oli prof. Bettina Bergman Yhdysvaltain Mount Holyoke Collegesta.

TUTKIJALEHTORIN TUTKIMUSHANKE

FT Elina Pyynt tutkimushanke käsittelee seksuaalisen väkivallan narratiiveja kreikkalais-roomalaisessa mytologiassa ja myyttien variaatioita nykyculttuurissa. Pyy on työstänyt projektiin liittyvää suomenkielistä monografiaa.

Instituutissa järjestettiin 27.–28.10. tutkijalehtorin tutkimusprojektiin liittyvä kansainvälinen ja monitieteinen konferenssi *Ancient Rape Cultures: Greek, Roman, Jewish, Christian*, johon osallistui 33 tutkijaa eri puolilta Eurooppaa ja Yhdysvaltoja. Pyy on parhaillaan editoimassa konferenssin pohjalta artikkelikokoelmaa, jonka suunniteltu julkaisuajankohta on vuoden 2023 aikana. Tämän lisäksi tutkijalehtori käsittelee tutkimuksensa teemoja kahdessa muussa kansainvälisessä konferenssissa: *III International Gynecia Conference* (27.–29.6., Universidade de Lisboa) ja *The Body in Ancient Political Discourse* (17.–19.11., Universität Bern).

TIETEELLISET ESITELMÄT JA SEMINAARIT

Instituutissa järjestetään säännöllisesti, noin kerran kuukaudessa italian- ja englanninkielisiä sekä tieteellisiä että laajemmalle yleisölle tarkoitettuja esitelmiä. Ne on suunnattu Rooman kansainväliselle humanistisesta tutkimuksesta kiinnostuneelle yleisölle. Esitelmiin kutsutaan suomalais-ten tutkijoiden lisäksi puhujiksi ja kuulijoiksi Italian museoiden, yliopistojen, instituuttien ja arkeologisen hallinnon johdon avainhenkilöitä. Toiminnan tavoitteena on pitää yllä ja lisätä suomalaisen tutkimuksen tunnettua ja hyvää mainetta Rooman kansainvälisessä tiedeyhteisössä,

~
ESITELMÄT ON SUUNNATTU
ROOMAN KANSAINVÄLISELLE
HUMANISTISESTA TUTKIMUKSESTA
KIINNOSTUNEELLE YLEISÖLLE.

Gianfranco Fortuna

Amos Anderson -luennon 2022 piti professori Stefania Quilici Gigli (etualalla).

solmia suhteita italialaiseen ja kansainväliseen tutkimusmaailmaan sekä edistää instituutin tutkimushankkeita. Italiankieliset esitelmät järjestetään yhteistyössä Amici di Villa Lante al Gianicolo -yhdistyksen kanssa.

Instituutin vuosittainen Föreningen Konstsamfundetin tuella järjestettävä Amos Anderson -juhlaesitelmä järjestettiin 30.11. Esitelmän piti professori Stefania Quilici Gigli (Università di Napoli Luigi Vanvitelli).

Lisäksi yhteistyössä Norjan Rooman-instituutin, American Academyn ja American Universityn kanssa järjestettiin Circolo Gianicolense -seminareja, joissa Roomassa vierailevat tutkijat esittelivät tutkimustaan.

Italiassa oli kesäkuuhun 2022 asti voimassa koronarajoituksia, ja Villa Lantessa pidettyjen tilaisuuksien maksimiyleisömäärä oli 30 henkeä, mikä on noin puolet normaalista maksimikapasiteetista.

Suurin osa instituutissa vuoden aikana pidetyistä esitelmistä on katsottavissa tallenteina instituutin YouTube-kanavalla.

2 OPETUS

ANTIINKINTUTKIMUKSEN syventävän tason tieteellinen kurssi pidettiin 7.2.–6.5. seitsemälle opiskelijalle. Instituutin johtaja ja tutkijalehtori järjestivät opetusta, seminaareja ja ekskursioita päivittäin, ja useita ulkomaisia ja suomalaisia tutkijoita kutsuttiin esitelmöimään kurssilaisille. Kurssiin kuului kolmen päivän retki Campaniaan ja viiden päivän retki Ravennaan, Bolognaan ja Firenzeen. Kurssilaiset kävivät myös tutustumassa Bolognan yliopistoon ja Rooman Sapienza-yliopistoon. He kirjoittivat kurssin aikana n. 15–20 sivun mittaiset kurssityöt.

Johdantokurssi on vuosittainen perustason kurssi antiikin Rooman historiaan, topografiaan ja materiaaliseen kulttuuriin sekä antiikintutkimuksen lähdeaineistoihin ja metodeihin. Vuoden 2022 kurssi järjestettiin 5.–30.9. seitsemälle opiskelijalle. Kurssin ohjelmaan kuuluvat päivittäiset luennot ja vierailut arkeologisille alueille sekä kolmen päivän ekskursio Campaniaan. Henkilökunnan lisäksi mm. instituutin stipendiaatit pitivät kurssilla esitelmiä tutkimusaiheistaan ja vetivät niihin liittyviä museovierailuita.

Waldemar von Freneckells stiftelsen rahoittaman arkkitehtiopiskelijakurssi Grand Tourin vuoden 2019 kurssin (GT-2019) kurssijulkaisu ilmestyi pandemian aiheuttamien viivästysten jälkeen joulukuussa 2022 painettuna ja verkkojulkaisuna. Kurssijulkaisu koostuu opiskelijoiden Italiassa kurssin aikana laatimista piirustuksista ja kirjoituksista. Kurssin johtajana toimii arkkitehti, tekniikan tohtori Juhana Heikonen.

Kahden viikon mittaisia opettajakursseja järjestettiin kesäkuussa poikkeuksellisesti kaksi, koska koronaviruspandemian vuoksi niitä ei voinut vuosina 2020–21 järjestää. Kurseille osallistuneet historianopettajat (6.–19.6.) ja kuvataideopettajat (20.6.–3.7.) majoittuivat Villa Lantessa, ja heille järjestettiin päivittäin temaattisia ekskursioita, joita vetivät instituutin henkilökunta ja ulkopuoliset asiantuntijat.

Instituutti osallistui kuuden opiskelijan ja nuoren tutkijan voimin nykyisen Santa Marinellan kunnan alueella sijainneen roomalaisen kolonian Castrum Novumin arkeologisiin kaivauksiin syyskuussa. Kaivaukset

Tieteellinen kurssi Paestumissa maaliskuussa 2022.

olivat alku monivuotiselle yhteistyölle projektista vastaavan Museo del Mare della Navigazione Antican kanssa, ja niiden tieteellisenä johtajana toimi Dr. Flavio Enei. Suomalaiset saivat kaivaa kaupungin juuri identifioitua teatteria, ja se herätti suurta mielenkiintoa paikallisessa mediassa.

Suomalaisten yliopistojen omia kaksiviikkoisia kursseja järjestettiin Villa Lantessa kolme: toukokuussa Turun yliopiston kulttuurihistorian kurssi, lokakuussa Helsingin yliopiston taidehistorian kurssi ja joulukuussa Helsingin yliopiston antiikin kulttuurin kurssi.

Erityisesti lukiolaisille suunnatun *Elämää antiikin Roomassa* -verkko-kurssin suorittamisen aloitti vuoden aikana 450 henkilöä. Kaiken kaikkiaan lokakuussa 2021 julkaistun kurssin oli vuoden 2022 loppuun mennessä aloittanut 936 henkilöä, joista 214 oli suorittanut sen kokonaan. Kurssi on laadittu yhteistyössä Ixir-verkkokurssit Oy:n kanssa, ja se on vapaasti suoritettavissa opetuksen osana tai itsenäisesti osoitteessa antiikin-rooma.learnworlds.com.

3 STIPENDIT

SÄÄTIÖ Institutum Romanum Finlandiae myöntää vuosittain useita stipendejä eri uravaiheissa oleville opiskelijoille ja tutkijoille: leirikoulu- stipendejä yläkoululaisille ja lukiolaisille, gradustipendin pro gradu -tutkielman tekijälle, Wihurin stipendin väitöskirjatutkijalle ja tutkija- stipendin jo väitelleelle tutkijalle.

Perinteikkään apurahoista on Wihurin stipendi, jota on jaettu yhteis- työssä Jenny ja Antti Wihurin rahaston kanssa vuodesta 1965 lähtien. Se mahdollistaa väitöskirjatutkijalle vuoden mittaisen työskentelyn Roomassa. Wihurin stipendiaatteina työskentelivät instituutissa vuonna 2022 FM Joonas Vanhala (Turun yliopisto, 31.8. saakka) ja FM Tuomo-Paavo Salokas (Jyväskylän yliopisto, 1.9. alkaen). Vanhalan väitöskirjan aihe on solvaukset ja stereotypiat Pompejin graffitoissa

Eiisa Niemi

Instituutissa asuvilla stipendiaateilla, tutkijoilla ja opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua Rooman ja lähiympäristön historiallisiin kohteisiin. Kuva Santa Chiaran luostarista Napolista.

ja Martialiksen runoudessa. Salokkaan väitöskirjan aihe on puolestaan eurooppalaisen politiikanteorian syntyhistoria 1100-luvun renessanssin kärkihahmon Johannes Salisburylaisen (n. 1115–1180) ajattelussa.

Tutkijastipendiaatti dos. Timo Korkiakangas (Helsingin yliopisto) valmistelee Luccan varhaiskeskiaikaisten latinankielisten pergamentti-asiakirjojen julkaisemista integroituna digitaalisena editiona. Hän työskenteli projektin parissa Roomassa 2.10.–15.11. Tutkijastipendillä rahoitetaan kolmen kuukauden työskentely, josta vähintään puolet tapahtuu Roomassa. Stipendi rahoitetaan säätiön lahjoituspääoman tuotoilla.

Instituutin historian ensimmäinen gradustipendi myönnettiin Heidi Moisiolle (Tampereen yliopisto). Moision pro gradu -tutkielman aiheena on hautatilan käyttö Isola Sacran nekropolilla, ja hän työskenteli Roomassa syyskuun. Gradustipendi rahoitetaan opetus- ja kulttuuri- ministeriön yleisavustuksella.

Föreningen Konstsamfundetin kanssa on tehty stipendiyhteistyötä vuosina 2017–22. Vuoden 2022 Amos Anderson -stipendiaatti FT Ulla Rajalan stipendikausi siirtyi vuodelle 2023.

Instituuttia ylläpitävä säätiö Institutum Romanum Finlandiae tukee stipendein lukioiden ja peruskoulujen latinan- ja historianopiskelijoiden Roomaan suuntautuvia leirikouluja. Leirikoulut ovat merkittävä houkutin oppilaille opiskella vapaaehtoisia historian kurseja ja latinaa. Vuonna 2022 säätiö tuki viittä leirikoulua, joille osallistui 82 oppilasta.

Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttiverkoston yhteisen TelepArt-matkatukiohjelman puitteissa tuettiin kahdeksan tutkijan konferenssiosallistumista Italiassa.

~
INSTITUUTTIA YLLÄPITÄVÄ SÄÄTIÖ
MYÖNTÄÄ VUOSITTAIN STIPENDEJÄ
ERI URAVAIHEISSA OLEVILLE
OPISKELIJOILLE JA TUTKIJOILLE
GRADUNTEKIJÖISTÄ
VÄITELLEISIIN TUTKIJOIHIN.

4 TUTKIMUSRESIDENSSI

YKSI INSTITUUTIN KESKEINEN toimintamuoto suomalaisen tutkimus- ja opetusjärjestelmän täydentäjänä on tieteellisen residenssin ylläpitäminen. Se mahdollistaa tutkijoille, opiskelijoille ja eri kulttuurin alojen edustajille edullisen asumisen Roomassa. Lisäksi residenssi tarjoaa kirjaston ympärivuorokautiset palvelut ja tutkimuksen tukipalvelut (mm. suosituskirjeet kirjastoihin, arkistoihin ja arkeologisiin kohteisiin). Instituutti tarjoaa majoituksen Villa Lantessa kerrallaan 13 henkilölle sekä ateljeen asuntoineen yhdelle kuvataiteilijalle. Instituuttiin kuuluvassa Via Faldan asuntolassa voi asua kerrallaan korkeintaan neljä instituutin vierasta.

Vuonna 2022 instituutin residenssitoiminta oli taas hyvin aktiivista kahden rauhallisemman pandemiavuoden jälkeen. Instituutissa asui toimintavuonna 169 asukasta, jotka olivat tutkijoita, opiskelijoita, arkkitehtejä, toimittajia, kirjailijoita tai muita kulttuurivaikuttajia. Villa Lanten huoneiden käyttöaste oli vuoden aikana 77 % ja Via Faldan asuntolan 79 %.

Säätiön ja instituutin toiminnan vaikuttavuus on humanistiselle alalle tyypillisesti pitkäkestoista. Instituutissa tehty tutkimustyö on usein aineistojen keruuta arkistoista ja kirjastoista sekä tutkijaverkostojen luomista, ja sillä luodaan pohjaa vuosiksi eteenpäin. Esimerkiksi väitöskirjojen valmistuessa työ instituutissa on tehty vuosia aiemmin. Tutkijavierailujen tuloksena syntyvien julkaisujen mittaaminen on vaikeaa, mutta instituutin vaikutus sen päätutkimusalojen tutkimus- ja opetustoimintaan Suomessa on huomattavasti laajempaa kuin instituutin oman henkilökunnan julkaisut.

5 JULKAISUTOIMINTA

INSTITUUTIN OMASSA *Acta Instituti Romani Finlandiae* -julkaisusarjassa julkaistiin nide 50 Jorma Kaimion *The funerary inscriptions of Hellenistic Perusia, I-II*.

Lisäksi julkaistiin Ria Bergin ja Simo Örmän toimittama näyttelykirja ”*Un salotto famoso in tutta Europa*”: *Nadine Helbig (1847–1922) a Villa Lante*.

Yhdessä Amici di Villa Lante al Gianicolo -yhdistyksen kanssa julkaistiin viides osa sarjassa ”*Conferenze e memorie di Villa Lante*” Tancredi Carunchion *La Villa Lante al Gianicolo fra XVI e XVIII secolo*.

6 KIRJASTO JA ARKISTO

INSTITUUTTI YLLÄPITÄÄ 22 000 nidettä kattavaa tieteellistä kirjastoa, jonka painopisteinä ovat Rooman topografia, antiikin ja keskiajan historia, arkeologia sekä klassillinen filologia. Kirjaston kokoelma karttui vuoden aikana 192 niteellä. Kirjastoon on hankittu myös roomalaista luontoa, luonnonmaisemaa, puutarhoja ja ekohistoriaa käsittelevää kirjallisuutta instituutin johtajan tutkimusprojektin tarpeisiin. Uusia kirjoja hankittiin ostoin ja vaihtosuhteitten kautta, mutta suuri osa uutuuksista saatiin lahjoituksina.

Eva Margareta Steinbyn toimittamaa, instituutin kotisivuilla olevaa tiilemaindeksiä *Bolli doliari romani* täydennettiin vuoden mittaan edelleen.

Villa Lanten omistaneen Helbigin suvun arkiston digisointi on jatkunut, ja dokumentit ovat luettavissa verkossa osoitteessa irf.digitalcollections.it.

Arkistoharjoittelija Janne Harkas järjesti kesä-syyskuussa instituutin vanhan paperisen arkiston ja kehitti digitaalista arkistoa soveltuvien osien. Harkas myös digitoi Kansallisarkistossa Helsingissä olevat Helbig-kokoelman materiaalit marraskuun aikana.

7 TIETEEN POPULARISOINTI JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS

INSTITUUTIN TÄRKEIMMÄT yhteiskunnallisen vaikuttamisen muodot ovat sen tieteellinen toiminta, siitä tiedottaminen ja tutkimuksen popularisointi, residenssitoiminnan kautta syntyvät tutkijaverkostot ja osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Vuonna 2020 aloitetussa Parlatorio-podcastissa julkaistiin vuoden aikana yhdeksän uutta jaksoa. Podcastia juontaa tutkijalehtori Elina Pyy, ja se toteutettiin yhteistyössä Jaksomedian kanssa. Vierailijoina on instituutin piiriin kuuluvia tutkijoita ja taiteilijoita. Parlatorio tarjoaa tietoa antiikista, mutta myös uusia näkökulmia tämän päivän elämään, maailmaan ja suuriin haasteisiin. Podcastia voi kuunnella yleisimmissä podcast-palveluissa ja instituutin kotisivuilla. Podcastin jaksoja kuunneltiin vuoden aikana 4053 kertaa. Kaiken kaikkiaan jaksoja oli vuoden 2022 loppuun mennessä julkaistu 20 ja niitä oli kuunneltu n. 7600 kertaa.

Fenestra Finnorum -blogi esittelee yleistajuisesti mm. instituutin piirissä tehtävää tutkimusta. Vuonna 2022 blogissa julkaistiin yhdeksän kirjoitusta, joita luettiin 1197 kertaa. Kaiken kaikkiaan blogikirjoituksia luettiin vuoden aikana 3242 kertaa.

Instituutti osallistui tammikuussa Helsingissä Tieteiden yöhön, jossa tutkijalehtori Elina Pyy esitelmöi Suomen tiedetoimittajain liiton kutsuvieraana.

~
INSTITUUTIN PARLATORIO-
PODCAST TARJOAA TIETOA
ANTIIKISTA JA UUSIA NÄKÖKULMIA
TÄMÄN PÄIVÄN ELÄMÄÄN
JA SEN HAASTEISIIN.

8 KULTTUURITOIMINTA

VILLA LANTEN taiteilija-ateljeessa työskentelivät vuoden aikana instituutin residenssitaiteilijat Perttu Saksa (tammi–maaliskuu), Saara Ekström (huhtikuu), Eeva-Riitta Eerola (touko–kesäkuu), Pekka Niskanen (heinä–syyskuu) ja Tuula Närhinen (loka–joulukuu).

Konserttisarja *L'Orecchio di Giano* maestro Flavio Colusson johtaman Ensemble Seicentonovecenton kanssa järjestettiin 21. kerran Villa Lantessa sekä ulkoilmakonsertteina Villa Giulian pihalla. Seitsemässä konsertissa esiintyi myös lukuisia korkeatasoisia nuoria suomalaismuusikkoja. Lisäksi järjestettiin kolme muuta konserttia.

Vuonna 2022 tuli kuluneeksi sata vuotta Villa Lantessa vuosina 1887–1922 asuneen pianistin, taiteilijan ja filantroopin Nadine Helbigin kuolemasta. Instituutti halusi muistaa Helbigin poikkeuksellista persoonaa kokoamalla ensimmäisen hänen elämäntyötään käsittelevän näyttelyn ja näyttelykirjan. Samalla tavoitteena oli lisätä roomalaisen yleisön tietoisuutta instituutista ja Villa Lantesta. Villa Lanten saloneissa ja loggiassa 29.9.–25.11. olleeseen näyttelyyn saatiin omien taidekokoelmien teosten lisäksi esille Helbigin jälkeläisten hallussa olevaa materiaalia Arsolin Villa Moranista, mm. suuri Helbigiä esittävä öljyvärimuotokuva ja kaksi Franz Lisztin omakätistä teksti- ja nuottikirjoitusta. Näyttelyssä vieraili yhteensä 917 henkilöä. Italiankielisen näyttelykirjan lisäksi laadittiin lyhyempi suomenkielinen elämänkerta-antologia *Villa Lanten ruhtinatar – Nadine Helbig (1847–1922)*, joka on luettavissa instituutin nettisivuilla.

Marraskuussa Rooman pohjoismaiset instituutit, suurlähetystöt ja Circolo Scandinavo järjestivät yhdessä pohjoismaista kulttuuria esittelevän teemakuukauden Nordic November. Hanketta varten tehtiin mm. verkkoon interaktiivinen Rooman kartta ”Nordic Traces”, jonne jokainen maa merkitsi omia tärkeitä paikkojaan ja pohjoismaisiin Roomassa vaikuttaneisiin kulttuuri-ihmisiin liittyviä paikkoja. Teemakuukauden yhteydessä Villa Lantessa esittivät pohjoismaista musiikkia 9.11. pianistit Morten Fagerli ja Jónína Erna Arnardóttir. Konsertti liittyi Nadine Helbigin juhluvuoden näyttelyyn teemalla ”Grieg a Roma”, ja ohjelmaan kuului Griegin Helbigille omistamia kappaleita. Instituutti

Gianfranco Fortuna

vas. Amos Anderson -juhlahueto keräsi salin täyteen yleisöä 30.11.

alh. Residenssitaiteilija Tuula Närhinen tallensi Rooman seinien ja katukiveyksien piirtokirjoituksia ja painaumuja mm. märkään paperimassaan painamalla.

oik. Nadine Helbigin elämästä kertovassa näyttelyssä vieraili loka-marraskuussa lähes tuhat kävijää.

Jyrki Stankkila

osallistui Nordic Novemberiin myös pitämällä avoimien ovien päivää koko marraskuun ajan ja järjestämällä Open Studio -tapahtuman marraskuussa taiteilijan ateljeessa Tuula Närhisen residenssikaudella.

Instituutti järjesti 17.1. Casa della Letteraturassa Mia Kankimäen teoksen *Naiset joita ajattelen öisin* italiannoksen *Le donne a cui penso di notte* julkistamistilaisuuden yhteistyössä kirjan italialaisen kustantajan ja Rooman kaupunginkirjaston kanssa. 13.4. pidettiin Villa Lantessa runoilta, jossa italialainen runoilija Antonella Anedda ja kääntäjä Hannimari Heino lukivat Aneddan runoja italiaksi ja suomeksi.

Fabrizia Anrohi

9 YHTEISTYÖVERKOSTOT

YHTEISTYÖ KOTIMAISTEN yliopistojen kanssa jatkui ja näkyi tutkija-vierailuissa, kurssitoiminnassa ja instituutissa järjestetyissä tieteellisissä seminaareissa. Italialaisen akateemisen yhteisön kanssa yhteistyötä tehtiin erityisesti molemminpuolisin vierailuluennoin ja -kännein.

Instituutti toimii aktiivisesti osana Rooman tutkimuslaitosten verkostojen. Tärkein verkosto on *Unione Internazionale degli Istituti di Archeologia, Storia e Storia dell'Arte in Roma*, joka kokoaa yhteen 38 ulkomaista ja italialaista instituuttia Roomassa. Lisäksi instituutti on mukana Roomassa päämajaansa pitävän kansainvälisen klassillisen arkeologisen järjestön *Associazione Internazionale di Archeologia Classica* (AIAC) toiminnassa. Instituutin johtaja Ria Berg valittiin vuonna 2022 AIACin

Arkkitehtiopiskelijakurssille osallistuu opiskelijoita Suomen kaikilta kolmelta arkkitehtiosastolta. Kurssijulkaisu GT-2019 koostuu opiskelijoiden Italiassa tekemistä piirustuksista ja kirjoituksista. (Kuvat: *Villa Lante*, Silja Rojola; *Apollo Sosianuksen temppeli*, Hilda Uusitalo; *Capitolium*, Ville Pääkkönen)

Fabrizia Anohi

Forum Romanum.

varapuheenjohtajaksi. Instituutin stipendiaatit esittelevät vuosittain työtään kansainväliselle akateemiselle yleisölle AIACin väitöstutkijoiden seminaarissa. Instituutti on mukana myös kirjastojen toimia koordinoivan *Urbs*-verkoston toiminnassa.

Yhteistyötä tehdään jatkuvasti myös suoraan yksittäisten instituuttien välillä. Roomassa toimivista instituuteista yhteistoiminta oli vuonna 2022 erityisen tiivistä Ruotsin ja Norjan-instituuttien sekä American Academyn kanssa. Norjan-instituutin, American Academyn ja American University of Romen kanssa järjestettiin *Circolo Gianicolense* -seminaarisarja.

Instituutti osallistuu aktiivisesti Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttien verkoston yhteistyöhön. Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry (SKTI) tarjoaa asiantuntevaa tukea Suomessa tapahtuvaan edunvalvontaan, hallintoon ja viestintään liittyvissä asioissa sekä foorumin instituuttien johtajien säännöllisille kokouksille.

Instituutin italialainen ja suomalainen ystävähdistys ovat erityisellä sijalla yhteistyötahojen joukossa. Instituutin kuukausittaiset esitelmät järjestetään yhteistyössä italialaisen ystävähdistyksen *Amici di Villa Lante al Gianicolon* kanssa. Kotimaisen Villa Lanten Ystävät ry:n (VLY) tuki instituutin työlle oli arvokasta.

Yhteistyö Suomen Rooman- ja Pyhän Istuimen suurlähetystöjen kanssa jatkui tiiviinä.

10 INSTITUUTIN VIESTINTÄ

INSTITUUTTI OLI ESILLÄ Italian mediassa toimintavuoden aikana erityisesti Castrum Novumin kaivausten ja Nordic November -teema-kuukauden tapahtumien osalta. Instituutin työntekijöitä oli vieraina podcasteissa, ja konserttisarjasta oli lukuisia mainintoja roomalaisessa mediassa.

Vuonna 2022 instituutin ulkoisessa viestinnässä käytettiin omia verkkosivuja, Facebook-, Instagram- ja Twitter-tilejä sekä roomalaiselle ja suomalaisella yleisölle suunnattuja uutiskirjeitä. Instituutin toimintaa on esitelty myös SKTI:n uutiskirjeessä. Lisäksi instituutti käytti YouTube-kanavaa erityisesti esitelmätallenteiden alustana.

Instituutti tavoittaa sosiaalisen median kanaviensa kautta hyvin tärkeimmät kohderyhmänsä Suomessa: alojemme opiskelijat ja tutkijat sekä tutkimusaloista kiinnostuneet. Viestinnän tavoitteena on kertoa instituutissa tehtävästä korkeatasoisesta tieteellisestä tutkimuksesta ja

Pekka Niskanen

Osa Livian huvilan maanalaisen huoneen seinämaalauksesta Palazzo Massimossa.

saattaa instituutin tarjoamat mahdollisuudet kohderyhmiemme tietoon. Lisäksi pyrimme nostamaan suomalaisen yleisön tietoisuutta antiikin kulttuuriperinnön merkityksestä.

Viestinnän toinen kohderyhmä ovat instituutin toiminnasta kiinnostuneet roomalaiset ja paikallinen tiedeyhteisö, joille halutaan kertoa suomalaisesta tutkimuksesta ja kulttuurista. Syksyn 2022 aikana sosiaalisen median viestinnässä panostettiin italiankielisen yleisön tavoittamiseen.

~
VIESTINNÄN TAVOITTEENA
ON KERTOA INSTITUUTISSA
TEHTÄVÄSTÄ KORKEATASOISESTA
TIETEELLISESTÄ TUTKIMUKSESTA.

VERKKOVIESTINTÄ LUKUINA 2022

INSTITUUTIN
TIEDOTUSLISTALLE
LIITTYNEET
(SUOMI)

1185

hlöä (2021: 821)

INSTITUUTIN
TIEDOTUSLISTALLE
LIITTYNEET
(ROOMA)

649

hlöä (2021: 419)

FACEBOOK
@INSTITUTUM
ROMANUM
FINLANDIAE
- VILLA LANTE
AL GIANICOLO

4011

seuraajaa (2021: 3596)

INSTAGRAM
@VILLA_LANTE

2296

seuraajaa (2021: 1985)

TWITTER
@IRF_ROME

1416

seuraajaa (2021: 1266)

YOUTUBE
@IRFROME

6306

katselukertaa (2021: 2448)

11 HENKILÖKUNTA

HENKILÖKUNTA ROOMASSA

- ~ Johtaja: dos. Ria Berg
- ~ Tutkijalehtori: FT Elina Pyy
- ~ Intendentti: FK Simo Örmä
- ~ Amanuenssi: FM Linda Jokela
- ~ Talonmies: Giovanni Zizi (8.8.2022 asti)
- ~ Siivooja: Antonietta Berna
- ~ Osa-aikainen siivooja (työaika n. 70 %): Michelina Di Nezza
- ~ Harjoittelijat: Alessandra Vihonen (helmi–toukokuu), Aliisa Ketonen (kesä–marraskuu), Janne Harkas (arkistoharjoittelija kesä–syyskuu)

HENKILÖKUNTA SUOMESSA

- ~ Säätiön asiamies (työaika 80 %): FM Eeva Talvitie

Linda Jokela

Instituutin asukkaat ja henkilökunta kokoontuvat yhteen viikottain tiistaikahveilla. Kuvassa harjoittelija Aliisa Ketonen, johtaja Ria Berg ja tutkijalehtori Elina Pyy sekä residenssiasukkaat Taavi Tenhu, Tuomas Helin, Martti Ajo ja Pekka Niemelä.

12 TOIMITILAT

SUOMEN ROOMAN-INSTITUUTTI toimii kahdessa kiinteistössä.

Instituutin varsinainen toimipisteen Villa Lanten lisäksi Via Faldalla sijaitsevassa huoneistossa toimii instituutin asuntola. Suomen valtion omistamia kiinteistöjä hallinnoi ulkoministeriö, jonka kanssa säätiöllä on vuokrasopimus. Villa Lanten kiinteistö valmistautuu syksyllä 2023 alkavaan peruskorjaukseen.

Säätiö Institutum Romanum Finlandiaella on toimistohuone Helsingissä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n toimistolla.

VILLA LANTE KÄYNTIKOHTEENA

Villa Lante on avoinna yleisölle arki-aamupäivisin ennakkovarauksella. Tavoitteena on, että Roomassa vierailevat suomalaiset kokevat instituutin omakseen. Keväällä 2022 toteutettiin vierailijoiden käyttöön ääniopastus suomeksi, ruotsiksi, italiaksi ja englanniksi.

Vuoden 2022 aikana instituutin vieraskirjaan kirjoitti nimensä yhteensä 2750 henkilöä. Vierailijoina oli suomalaisia koululaisryhmiä, lukio-ryhmiä, italialaisia ryhmiä ja yksittäisiä kävijöitä. Erityisistä vierailuista mainittakoon ulkoministeriön valtiosihteeri Matti Anttosen vierailu 2.4. ja eduskunnan sivistysvaliokunnan vierailu 30.5.

~
VILLA LANTE ON AVOINNA
YLEISÖLLE, JA VUODEN AIKANA
SIELLÄ VIERAILI YHTEENSÄ
2750 HENKILÖÄ.

13 HALLINTO

SÄÄTIÖ INSTITUTUM ROMANUM FINLANDIAE

Säätiö Institutum Romanum Finlandiae sr on perustettu vuonna 1938 ylläpitämään ja kehittämään suomalaista tieteellistä instituuttia Roomassa. Säätiön tavoitteena on kehittää Suomen Rooman-instituutin toimintaa Suomen merkittävimpänä ulkomailla toimivana tiedeinstituuttina ja keskeisten alojensa johtaviin kuuluvana tutkimuslaitoksena Roomassa. Säätiö pyrkii myös nostamaan yleisesti humanististen alojen näkyvyyttä ja arvostusta.

Hallitus

Säätiön asioita hoitaa, sitä edustaa ja sen päätösvaltaa käyttää sen hallitus, johon kuuluu kymmenen jäsentä. Hallitus kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Hallituksen puheenjohtajana toimi dosentti Katariina Mustakallio ja varapuheenjohtajina toimitusjohtaja Jussi Laitinen ja professori Kirsi Saarikangas. Hallituksen muut jäsenet olivat työelämäprofessori Timo Viherkenttä (valtuuskunnan puheenjohtaja), professori Ulla-Maija Forsberg, professori Marjo Kaartinen, professori Mika Kajava, professori Mika Lavento, apulaisprofessori Panu Savolainen ja OTT Sakari Wuolijoki. Hallituksen sihteerinä toimii säätiön asiamies.

~

SÄÄTIÖN TAVOITTEENA
ON KEHITTÄÄ SUOMEN ROOMAN-
INSTITUUTIN TOIMINTAA SUOMEN
MERKITTÄVIMPÄNÄ ULKOMAILLA
TOIMIVANA TIEDEINSTITUUTTINA.

Valtuuskunta

Säätiön ja instituutin toimintaa tukee ja omalta osaltaan edistää säätiön valtuuskunta. Vuonna 2022 säätiön valtuuskuntaan kuului 38 jäsentä.

Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi työelämäprofessori Timo Viherkenttä ja varapuheenjohtajina ylikirjastonhoitaja emeritus Kai Ekholm ja johtaja Tuija Brax. Muut valtuuskunnan jäsenet vuonna 2022 olivat Elina Anttila, Ria Berg (itseioikeutettu jäsen), Kaj-Gustaf Bergh, Stefan Björkman, Christer Bruun, Marcus Castrén, Cecilia af Forselles, Päivi Happonen, Tuomas Heikkilä, Erkki Helaniemi, Eero Hämeenniemi, Esa Hämäläinen, Kristina Kaihari, Petteri Karttunen, Jukka Kola, Hille Korhonen, Hanna Kosonen, Tero Laaksonen, Tuomas M.S. Lehtonen, Pekka Merilampi, Outi Merisalo, Marjo Miettinen, Mikko Myllykoski, Arto Mäenmaa, Heikki Pihlajamäki, Mari Rantanen, Aino Sallinen, Liisa Savunen, Virpi Seppälä-Pekkanen, Eva Margareta Steinby, Marjo Timonen, Raija Vahasalo, Ritva Viljanen, Thomas Wilhelmsson ja Merja Ylä-Anttila.

Ria Berg

Valtuuskunnan jäsenet tekivät lokakuussa matkan Roomaan. Lounasta nautittiin Villa Lantessa johtajan asunnon terassilla.

14 TALOUS

SÄÄTIÖN JA INSTITUUTIN talouden perustana on opetus- ja kulttuuri-
ministeriön (OKM) myöntämä yleisavustus, jonka suuruus vuonna
2022 oli 826 102 euroa. OKM myöntää säätiölle vuosittain myös
vuokra-avustuksen, joka kattaa ulkoministeriön säätiöltä perimän
vuokran Villa Lanten ja Via Faldan kiinteistöistä. Vuonna 2022 vuokra-
avustus oli 424 899 euroa.

Säätiö sai lisäksi vuonna 2021 taloudellista tukea seuraavilta tahoilta:

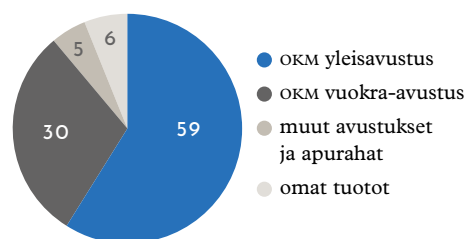
- ~ Jenny ja Antti Wihurin rahasto: 54 469 euroa (Wihurin stipendi,
kuvataiteilijoiden työskentelyapurahat, TelepArt-matkatuki)
- ~ Waldemar von Frenckells stiftelse: 14 338 euroa (arkkitehtuurikurssi
Grand Tour)
- ~ Tieteellisten Seurain Valtuuskunta: 5400 euroa (julkaisutoiminta)
- ~ Föreningen Konstsamfundet: 1049 euroa (Amos Anderson -luento)

Säätiön merkittävimmät omat tuotot vuonna 2021 olivat residenssi-
toiminnan asumismaksut 66 395 euroa. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan
tulos oli -71 774 euroa yleisen markkinatilanteen vuoksi.

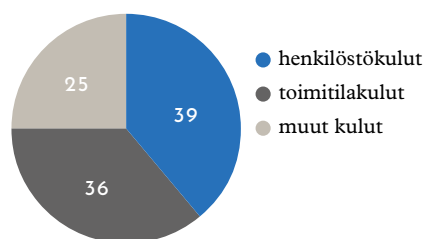
Merkittävin kuluerä vuonna 2022 oli henkilöstökulut 534 567 euroa.
Vuokratulua ja muita kiinteistökuuluja oli 494 067 euroa. Muita kuluja
oli 351 490 euroa.

Säätiön taloudellinen tilanne on vakaa.

SÄÄTIÖN TUOTOT (%)

SÄÄTIÖN MENOT (%)

YHTEYSTIEDOT

SUOMEN ROOMAN-INSTITUUTTI

Villa Lante
Passeggiata del Gianicolo 10
00165 Roma
info@irfrome.org
puh. (+39 06) 6880 1674

INSTITUTUM ROMANUM FINLANDIAE SR

Kallioliinantie 4
00140 Helsinki
asiamics@irfrome.org
puh. (+358) 50 576 2355

irfrome.org
facebook.com/IRF.Rome/
twitter.com/IRF_ROME
instagram.com/villa_lante/
youtube.com/@IRFRome

INSTITUTUM
ROMANUM
FINLANDIAE